

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gid. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v škofijsk.
posloplju (Bischofshof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Pismo na cesarja slovenskih poslancev dežel- nega zbora štajerskega.

Slovenska poslanca, g. Herman in g. dr. Dominkuš, sta sestavila načrt pisma ali adrese do svitlega cesarja. Načrt sta htela deželnemu zboru predložiti, da bi se javno o njem zamoglo razgovarjati. Ali nemški liberalci so važno reč zavlekli in adreso nemških in slovenskih poslancev zadušili, da ni mogla priti v zboru na den, še menje pa do cesarja. Slovenska adresa se glasi po „Slov. Narodu“ štev. 248. Od drugod načrta nismo mogli dobiti, odlagati pa tudi ne kaže!

„Vaše cesarsko in kraljevo apostoličko Veličanstvo!“

Novovoljeni, zvestoudani deželni zbor štajerski, kateri ima nalog čuvati prava in koristi dežele, usoja si s čutom največje udanosti položiti pred prestol Vašega Veličanstva pritožbe in želje dežele, katere zadevajo njeno blagostanje. Zvesto udani deželni zbor ne bode slikal onega uže znane stanja na državnem, cerkvenem, narodnem in socialnem polju, v katerem se skuplja materijalna in moralna sila dežele, ampak hoče ono stanje obžalovati kot posledico oviranega naravnega razvitka kraljevin in dežel. Štajerska ima jednako omenjenim drugim deželam in kraljevinam zgodovinsko, od Vašega Veličanstva v najvišjem diplomu 20. okt. leta 1860 zagotovljeno pravo, da sme po svoje živeti, ter si sama one postave dajati, katere zahtevajo njene razmere in potrebe. — A polagano so se vsem ta prava vzela, ter se prenesla na Dunaj, kjer se zdaj razen državnih tudi opravljajo deželne stvari, katere bi lahko dežele boljše in cenejše opravljale. K pritožbam, katere izhajajo iz te, materijalno blagostanje in notranji mir dežele hudo oškodujejo, naredbe, pripada tudi ta, da ima dežela preveč in čestokrat neprilicnih postav in oblastnij, v deželi dvojno vlado, prevelike stroške v občini, okraju in deželi, — vendar pa nema krepke in zdrave uprave. Ako bi imela dežela najprej jedinstvo, pravično, polno-
močnemu deželnemu zboru odgovorno, deželno vlado,

potem bi ona imela po njej tudi primeren deželni zbor, kateri bi jej izdajal pravične in priročne postave, imela bi nadalje pravite podurade, hitro, ceno in nepristransko razsojevanje po vseh stopinjah, dobrodejno čistoto vseh razmer, nadalje bi bile narodnostne zahteve drugih narodov v deželi zagotovljene po dotičnej deželnozbornej kuriji in vladni oddel, in zadostivšej zahtevam državnim, ostala bi jej druga deželna sredstva v svojo porabo. Vaše Veličanstvo! Ako bi imela deželna vlada in deželno postavodajalstvo tolike moči in materijalna sredstva, mogla bi potem vse dobro in lepo v deželi podpirati, vse slabo pa zatirati. Razevet, kakoršnega bi se ne bilo nadejati, pokazal bi se tam, kjer se sliši zdaj žalost in jok, in država, naslanjajoča se na zadovoljne in srečne dežele, izvrševala bi neovirano svojo vzvišeno nalogo vspešnejše. Vaše Veličanstvo! Narodi in stranke se ne preverijo nasprotno, ne morejo sami iz sebe, in njih dolgo trajajočega prepira ne bode konec, ako ga ne razsodi najvikši sodnik. Zvesto udani deželni zbor dozvoljuje si torej najudanejšo prošnjo: Vaše Veličanstvo blagovoli naj iz najvišje svoje inicijative (pričetja) s pravično ocenitvijo opravičenih zahtev kraljevin in dežel najmilostljivejše tako narediti, da se bode po ustavnem potu postoječa vladna sistema predružačila.
Gradec, v oktobru 1878.

Gospodarske stvari.

Ktere sadne sorte bi se morale pri nas najbolj saditi in gleštati.

M. Ni se ravno bati, da bi se kde in kdaj sadno drevje preveč pomnožilo in se ga preveč zasadilo. Kderkoli je le primerno mesto, tam bi se moralo dobro sadno drevo posaditi in sicer dobro in brž posaditi. Sadje pri nas še stori v morski višavi od 2500 črevljev in više. Sicer je res, da ni še zadosti sadno drevo dobro posaditi, posajenemu drevesu je treba še daljne střežbe.

Pa vsi stroški in vse delo in trud je v primeri k dobičku, ki ga sadno drevo prinese, vendar le majhen in neznaten, ako premislimo, kaj drugi poljski in vrtni pridelki truda in stroškov stanejo. Vrh tega pod sadnimi drevesi tudi še trava rada in lepo raste tako, da je tudi v tem oziru lastnik na dobičku. Sadje mu daje potrebne domače pi-jače ali pa mu je kuhano in sušeno za domače potrebe in za na prodaj, tako da se na tak način ne le mnogo žita za jed prihrani, ampak tudi marsikteri krajcar v hišo pride. Zato hočemo tukaj najbolj o takih sadnih sortah govoriti, katerih saditev se ima najbolj kmetovavcu priporočati. Znano je, da se sadno drevje deli v drevje koščičastega sadu in peščatega sadu. Tu se bode najprej o drevju koščičastega sadja govorilo tedaj najbolj o črešnjah in slivah, ki pri nas jedno prvih mest zauzemajo. Črešnje saditi kaže posebno blizu večih mest in blizu železnice, ker tu se daje ta sad najprej in najlahkejše v denar spraviti, sicer je denar, ki se za prodani sad potegne, komaj toliko vreden, kolikor nabiranje in vožnja v daljne kraje stane. Najbolj priporočitve vredne so rane in pa praz pozne sorte. Na Českem vsako leto veliko črešenj naberó in jih na Nemško in v še bolj severne dežele za lep denar spečajo. Višnje storé le bolj po vrtilih, kder je zemlja obdelana in rahla. Če se najzlahabnejša višnja posadi v rodo, neobdelano zemljo, postane z časom popolnoma roda in priprosta. Po času zrelo se vrsté najboljšje sorte črešenj takole: V prvi teden črešnjeve dobe spada rana črešnja polutanka, v drugi lepota Orleanska in lepota šoazijska, v tretji Eltonova črešnja, Fromova srčna črešnja, rudeča majevka, v četrti Osthajmska višnja, debeli Gobet, kraljica Hortensija, Lauermanova črešnja, Frauendorfska višnja, črni orel, črna Necelka, v peti in šesti teden brülska rujavka, debela črna krhlika, lepa šate-najska badačanska orjakinja in jeruzalemska črešnja. To so sorte, ki so vse priporočitve vredne. Kar se češpelj, sliv v širjem pomenu, renklod in mirabel tiče, hočemo tukaj le o češpljah natančneje govoriti, ker le teh pridelek vrže kmetovavcu pravi dobiček. Domača sliva ali češplja je pri nas najbolj razširjena in zasluži, da se še bolj zasaja in glešta. Njeni sad ima izmed vseh slivnih plemen najlepši duh, tirja pa toplo lego in dobro zemljo, v rodi zemlji in v legi, kder ostré sape brijejo, postane nerodovitna. Pa tudi v primerni zemlji in v ugodni legi včasih po več let preneha roditi ali potem z izredno rodovitnostjo to nadomesti, kar je prej zamudila. V naših krajih zlasti blizu hiš in po tratah, po katerih se svinje pasejo, pogosto nasajena, daje obilne pridelke pa tudi po goratih viših krajih še rodi. Najbolj se izplača prodati v žganjarije, v katerih se iz njih žge znana slivovica. Pa tudi sirovi sad in posušeni dobro služi. Zoploja se po izrastkih iz korenin. Ko bi jo pa hoteli bolj iz semena iz koščic zarezati, dajala bi debeljši in sladkejši sad, še boljšega pa

bi rodila, ko bi se požlahtnovala in drevje bolj snažilo in redkeje sadilo.

(Dalje prihodnjič.)

Zrak, s posebnim ozirom na kletarstvo.

II. Zrak ni le vinu koristen, ampak v različnih okoliščinah jako škodljiv. Da bode vsakteremu lahko razumljivo, na kakovi način zrak vinu škoduje, naj tukaj še enkrat one trose, kateri se v zraku v brezštevilni množini nahajajo, omenim. V začetku sem uže o onih trosih rekel, da služijo le za uničevanje in razkrojevanje organskih snovi. Enako uničevanje in razkrojevanje vršijo ti trosi pri vrenju vina s tem, da sladkor na vinski cvet in oglenčevo kislino razkrojé. Oglenčeva kislina kot plin uide iz vina, vinski cvet pa kot tekočina v vinu ostane in se hitro, ko nastane, med druge obstojne dele vina zmeša. Po tem načinu je oglenčeva kislina prestvorina sladkorja. Kakor pa trosi sladkor v vinski cvet in oglenčevo kislino prestvoré, tako ima zrak tudi take trose v sebi, kateri zamorejo vinski cvet v vodo in oglenčevo kislino ali vinski cvet v očetno in to potem v oglenčevo kislino razkrojiti, kakor hitro jim vhod k vinu ni zabranjen ali njih življenje ni zavirano. Bolezen vina, pri kateri se vinski cvet v vodo in oglenčevo kislino razkroji, imenujemo „kan“. Kan prouzročuje tros, imenom „micoderma vini“. S tem, da oni tros vinski cvet v oglenčevo kislino in vodo razkroji, vino vedno slabše postaja. V istem času, ko imenovani tros vinski cvet uničuje, se on tudi od drugih, za vino velevažnih, njemu pa v živež služočih snovi živi, da vino pri tem tudi zgubi prijeten duh in okus. Ako vino v odprti posodi (kozarcu) nekoliko dni na zraku pustimo, zapazimo na površju vina belo ali belo rumenkasto mrežico, katero „kan“ imenujemo. Bela mrežica, katero na površji vina vidimo, obstoji iz brezštevilnih celic onega troša, kateri je iz zraka na vino dospel in se množiti začel. Isto se zgodi tudi v ne prav polnih sodih, kder se vino v kratkem času z belo mrežico „kana“ zakrije. Vsakter krčmar prav dobro vé, ako sod vina primeroma dolg čas toči, da napravi vino na površju tanko belo mrežico, katero navadni ljudje „cvetje“ imenujejo. Samo ime, katero so si ljudje za kan umislili, nam je porok, da se o njem nič slabega ne misli, temveč jim cvetje v dober razložek naravnega od umetnega vina služi. Ako vino v omenjenem času onega cvetja ne pokaže, ni vino, ampak le na videž vinu enaka tekočina. V splošnem se pa ljudje, posebno krčmarji, za kan niti ne zmenijo, ako ravno jim vino v sodu vedno slabše postaja, po njih izrazu „po nizkem diši“. Oni izraz je tudi popolnoma opravičen, kajti čim manj je vina v sodu, tem slabše postaja, ker je množina kana proti oni vina zeló velika in se še v vinu nahajajoči vinski cvet in druge snovi tem hitreje razkrojijo.

Kakor razvidno, kan vino gotovo popolnoma pokvari, ako se mu za časa v okom ne pride, naj si je vže preje dobro in zdravo bilo.

Zrak zamore vinu tudi po drugem načinu škodovati, to pa da mu vinski cvet v očetno kislino in to zopet v ogleńčevu kislino spremeni, tako da vino pri tej spremembi ne le šibkeje, ampak vedno bolj kisló postaja in se čestokrat popolnoma v očet spremeni. Temu pa ni le sam kislec zraka uzrok, ampak tudi snovatelj kisle vrveži: tros cika „mycoderma aceti.“ On pride tudi le na površje vina v podobi mrežice, kakor kan, kajti zrak jima je obema za življenje neobhodno potreben. Ako jima dohod zraka t. j. kisleca zaviramo, bodisi s pomočjo posebnih strojev ali drugih pomočkov, tudi ako ju v tekočino potisnemo, jih s tem v življenju zaviramo ali celo popolnoma umorimo. Tros cika se veliko raje na vino naseli kakor oni kana; kajti on ne zahteva toliko živeža in je v stanu tudi pri večej množini vinskega cveta živeti, kakor tros kana. Velika množina vinskega cveta jim je pa škodljiva.

Da sta nam oba trosa jako škodljiva in tros cika škodljiveji od onega kana, ni dvomiti. Veliko nam mora na tem ležeče biti, da naše vino onih škodljivih trosov obvarujemo, jim vhod na vina zaviramo, in ako so se vže naselili, da jih brž kot mogoče iznad vina spravimo in se s tem čedalje veči škodi ognemo. Iz rečenega je vsakemu razvidno, da oni vinu škodljivi trosi le na površju vina škodijo in le tukaj, kder jim zraka ne zmanjka, živé. Tedaj njih življenju popolnoma nevgodno podlago napravimo s tem, da vinu nobenega mirnega površja ne pustimo in zraven še ves zrak iz soda spravimo, kar prav lahko s tem dosežemo, da sode do vrha napolnimo, dobro zamašimo in tudi naprej vedno polne in dobro zamašene držimo. Uže naseljeni trosi kana ali cika na vino pa naj se hitro iznad vina spravijo. Povedal sem, da jima je velika množina alkohola na površju vina škodljiva, in to kakor hitro ona več nego 13% znaša. Prav lahko nam je one trosé sé z vodo pomešanim alkoholom pomoriti tako, da s pomočjo na spodnjem koncu zavihane cevi nekoliko močnega alkohola na vino vlijemo. Dokler se na površju vina več nego 13% alkohola nahaja, ni straha, ali oni na vino vlti alkohol se precej z vinom zmeša, in s tem površje vina zopet trosom ugodno postane. Da se pa temu v okom pride, se večkrat nalivanje prav malih množin alkohola na vino ponavlja. To sredstvo je posebno krčmarjem priporočljivo; navadnemu vinorejcu bi pa ceneje žveplanje vina nad mirnim površjem bolje vstrezalo in to tem bolj, ker bi se moral pri ohranjanju praznih sodov, vrelnih kadi i. t. d. tudi žveplanja posluževati, da se s tem plesnji in skitanju sodov ogne. Žveplena sokislina, ktera se pri gorenju žvepla v podobi plina razvija, je trosom, kanu, eiku, plesnji i. t. d. jako strupena, da jim ni mogoče v njej živeti. Tedaj, kakor hitro oni plin

nad mirno površje vina spravimo, pomori na vinu nahajajoče se trosé. Ker pa ima žveplena sokislina do kisleca zraka veliko sorodnost, se ž njim spojena kot žveplena kislina na dno soda poleže, vsled česar površje vina zopet trosom ugodno postane. Da se pa to ne zgodi in se trosi ne naselé, nam večkratno žveplanje v tem zamore pomagati.

Sejmovi. 2. nov. Straden, Podčetrtek, Vitanje; 3. nov. Kleh nad Radgono; 4. nov. Maribor, Pišče, Selnica na Dravi; 6. nov. sv. Janž pod Arvežem, sv. Lenart v Slov. gor. Nova cerkva, Brežice, Rečica, sv. Vid pod Ptujem; 8. nov. sv. Peter na Otersbahu.

Dopisi.

Iz Trsta. (Tabor v Dolini.) Stan in položaj Slovencev na jugu ob Jadranskem morju je težavnejši, kakor na severu ob nemški meji; zanemarjeni od vlade, morajo se boriti proti nasilju Lahov in za vsakdanji kruh, ktereга jim goli Kras le v pičli meridaje. Pa vendar so iskreni domoljubi in zvesti sinovi Avstrije. Tega sem se najbolje prepričal preteklo nedeljo na „taboru“ v Dolini blizu Trsta. Bila je zares blaga misel društva „Edinosti“, poklicati ljudstvo iz tržaške okolice in iz sosedne Istre na velik zbor, da bi razodelo svoje domoljubne občutke nasproti rogoviljenju Lahonov, kateri neprenehoma delajo izdajne naklepe, in da bi očitno izreklo svoje tirjatve in želje. Zala ves Dolina bila je cela z zelenimi vejami in slovenskimi zastavami (kterih je bilo nekoliko stotin) krasno okinčana, in ves popoldan se pokali možarji. Mično je bilo gledati, kako se je v dolgih procesijah od vseh strani shajalo ljudstvo v razni narodni obleki. Nabralo se je okoli 10000 ljudi, med njimi 100 pevcev, ki so večjidel kmetijski fantje. Že njih pesmi pred zborovanjem oživile in navdušile so vse nazoče. Ob treh naznani predsednik, g. Viktor Dolenc, da se tabor začne in predstavi vladnega komisarja iz Kopra. Ko vladni komisar zbor vljudno pozdravi, ter obljubi, da bo slavna vlada skrbela, izvršiti tirjatve in sklepe zbranega naroda, razvedrijo se vsem obrazi, in tisoč in tisoč jezikov klicalo je „živio“! Tako prijazno in spodbudljivo še pač na slovenski zemlji menda ni noben vladni komisar govoril. Za njim je nastopilo zaporedoma šest govornikov, — četirje gospodje in dva kmeta, — kateri so z jednatimi tehtnimi besedami razpravljali razne točke in predmete, ter razkrili vse občutke, želje, potrebe in tirjatve slovenskih in hrvatskih Primorcev. Kako dobro so jo zadeli, in kako so revnemu ljudstvu govorili iz srca, pričalo je tudi, da jim je že med govorjenjem in zlasti po končanih govorih glasno pritrdjevalo, in burno klicalo: „Dobro, to hočemo, živio-živio“! Marsikteremu videl sem solze v očeh. Točke, ktere so se enoglasno in navdušeno

sprejele, so sledeče: 1. Pismo do njih Veličanstva, v katerem izrečejo Primorci svojo udanost in zvestobo do cesarja in Avstrije, ter protestujejo zoper izdajstvo in hujskanje one laške stranke, ktera hoče Primorje od cesarstva odtrgati. 2. Sklepi za združenje cele Slovenije, in kako bi se naj pospeševalo narodovo blagostanje in gospodarstvo. 3. Tirjatev slovenskih šol za tržaško okolico ter šol za Istro, kjer še jih v mnogih krajih pomanjkuje. 4. Vlada naj na bolji način, kakor zdaj, skrbi za pogozdenje goličav na Krasu in v Istri. Do vrha je navdušenje prikipel, ko je na koncu prebral tajnik društva „Edinosti“ 32 telegramov iz raznih slovenskih krajev (eden tudi od dr. Bleiweisa, dva od Mozirskih rodoljubov, eden od „Sl. Gospodarja“ v Mariboru), kteri so nam donesli pozdrave od daljnih milih bratov. Po tabornu je trajalo petje v pozno noč. Lahoni v Trstu pa so se ta večer neki vsi poskrili, ker je nekdo raztrosil glas, da prilomasti na tisoče Slovencev nad njih. A miren Slovenec ni razsajavec, — naj vlada izdajcem odbije rogove!

Iz Celja. († Ferdo Kočev ar.) Nemila smet nam je pokosila zopet vrednega sina majke Slave: navdušeni Slovenec in naš pisatelj g. Ferdo Kočev ar rojen v Žalcu poleg Celja je v 46. letu svoje starosti 11. oktobra t. l. vmrl v Feldhofu pri Gradcu. Komu je neznan „Mlinarjev Janez, slovenski junak ali vplemenitenje Teharčanov“? „To delo, ktero je ranjki Ferdinand l. 1859. spisal, so naši časopisi hvalili in grajali, nekteri zmerno in krotko, drugi zopet strastno in gnjevno, potem pa so zaprli pisatelju pot javnega odgovora, da je bil primoran, v zagrebških „Narodnih Novinah“ se oglasiti zoper pretresovavec ter se potegniti za svoje poštenje“. Tako so pisale „Novice“ v 1. listu l. 1860. — Zraven tega je spisal drugo knjigo, ktero je družba sv. Mohora l. 1872 izdala, namreč: „Kupčija in obrtnija, denar in blago. Iz nekega pisma do svoje sestre v Celju sprevidim, da je ranjki iz Zagreba (kjer je opravljal, če se ne motim, službo pregledovalca pri državnem knjigovodstvu) odpisoval v „Slov. Narod“ pod znamenjem p, ravno tako je tudi dunajski katoliško-konservativni list „Vaterland“ dobival iz njegovega peresa svoje dopise pod čerko: K. V rokopisu je zapustil: etimologično razpravo, spisano v nemškem jeziku. Skušal je namreč dokazati, da vse besede, ki imajo v svojem stebelu enaki glas, si morajo tudi v pomenu enake biti. V predgovoru k tej razpravi piše, da je l. 1870 o tem predmetu v slov. jeziku nekaj priobčil. Znajšla sta se dva presojevalca, eden in sicer zekoslovec, je djal, da to, kar sem spisal, je pustna burka; drugi pa, nestrokovnjak, je sodil, da to je ženijalna misel. (Rokopis shranjuje sestra ranjkega v Celju). To poslednje njegovo delo mu je tudi gotovo življenje prikrajšalo. Ranjki Ferdinand, ki je slovensko svojo domovino tolikanj ljubil, vendar tega ni dosegel, da bi nje-

govo truplo počivalo v domači zemlji! Priporočamo ga Slovincem in našim bratom Hrvatom, v hvaležen spomin!

Od zgornje Kungote pri Mariboru. Tukaj so predpretečeno nedeljo nekdamni naš župnik in zdaj v pokoju živeči č. g. Jož. Bohanec obhajali zlato sv. mešo. Obilna množica ljudstva je prišla redke slovesnosti se udeležiti. Ali tudi tatovi so isti teden hoteli veselico imeti. Precej drugi večer ulomili so v klet Wiesthalerjeve gostilnice in odnesli polovico ondi hranjenega svineta, ter okoli 20 funtov zabela. Vendar tega jim je menda še premalo bilo, v petek večer pridejo še v farovž iskat ostankov od zlate gostije. Najšli so sicer le malo v shrambi, kamor so strli, odnesli pa vendar ves svinjski in masleni zabel, kolikor ga je župnik imel. Videti je, kakor bi dendenešnji tatvina se štela med proste obrtnije (freies Gewerbe). Vsaj pa si zreli tički lahko mislijo, poleg ruske prislovice: Nebo visoko, a žandarji daleko. Jaz menim, da je sedaj v Bosni občna varnost bolj oskrbljena, kakor pri nas doma!

Iz Hotinjevesi pri Mariboru. Nesrečni posestnik Paul Kamšek (ne Ramšek, kakor je bilo v zadnjem „Slov. Gosp.“) bil je uže pred 3 leti enkrat v Grački norišnici. Ker so ga ondi nekoliko ozdravili, ga je njegov oče v Frauheimu na svoje posestvo v Hotinjivesi oženil. Mesec dni pred nesrečno smrtjo se mu je pa zopet začela pamet mešati in je res v svoji blaznosti najprej si žile na rokah prerezal in poznej se obesil. Bog mu bodi milostljiv! Nekateri gospodarji imajo navadno v jeseni po deteljiščih pasti in pravijo, da po mrazu umorjena detelja živini ne škodi. Pogosto pa temu ni tako. Če ni salmijaka brž pri rokah, pomaga, pravijo, tudi petrolej? Nekemu kmetu je napihnilo 3 vole, in ker ni imel druge pomoči, vlij je v vsakega $\frac{1}{8}$ litra petroleja in otel jih je pogina!!

Iz Saleške doline. Naša sicer majhna pa lepa dolinica se je letos prav dobro obnesla: dala je nam dovolj žita, korenja, repe, sočivja, vsake baže sadu in tudi vina so ljudje več dobili nego so pričakovali. Krompirja ni bilo nič kaj veliko in še, kar ga je, je voden, slab. Marsikateri kmetič se bode letos oddahnil in bodisi z vinom, pšenico, tolcekom ali pa z živino zaostale davke in v preteklih dveh letih narejene dolge bolj lahko plačal. Koliko ložeje bi pač tukajšnje ljudstvo shajalo in se živelo, ko bi le nekoliko bolj na sadje in trtorejo gledali in svoje vinograde zboljševalo in s pridelki umnejše ravnalo.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Sedaj vidimo, da nesrečni dualizem ne sodi za Avstrijo; ne kaže, da bi v cesarstvu samo Nemci in Magjari kaj veljali, drugi narodi, zlasti slovanski, pa se za dveri postavljali ali na steno pritiskali; hrabra naša vojska je slavno storila konec turškemu nasilstvu in zasela Bosno in Hercegovino, nepokritih stroškov je tukaj

še 25 milijonov. Toda ustovoverni Nemci in Magjari nečejo Avstriji pomagati do Bosne in Hercegovine; čejo, da se deželi sultanu vrnete, naša vojska skliče domov in mislijo to doseči z tem, da državni zbor na Dunaji pa tudi v Budimpeštu ne dovoli novih 25 milijonov za poseđenje turških dežel. To pa utegne mero ustavovernih in magjarskih grehov proti Avstriji do vrha napolniti. Videti namreč je, da so cesar trdno sklenili Avstrijo povečati z turškimi deželami, doma pa mir in spravo med vsemi narodi in deželami hitrej ko mogoče dognati. Ker se temu državna zbora upirata, utegnejo priti ministri, ki bodo obadva razpustili in na celo novi podlagi razpisali nove volitve. Odločba mora brž nastopiti, kajti 7. nov. so sklicane delegacije in tedaj je treba, da pred nje stopijo novi ministri. Ali Depretis jih je do sedaj na Dunaji med liberalci zapstojn iskal, čeravno je to od cesarja dobil naloženo, v Budimpeštu pa hočejo poslanci Tiszaja celo na tožno klop djati, zakaj je privolil v marširanje v Bosno. Zmešnjava je pri dosedanjih liberalnih gospodih res velika, še večji pa strah sladko gospodstvo zgubiti, to tem bolj, ker je česki vodja dr. Rieger prišel na Dunaj, kder skuša vse proti ustavovercem in Magjarom združiti, tudi Poljaci so se mu začeli bližati. Naši turkoljubi so torej imeli prav, ko so se bali, da jim bo Bosna in Hercegovina še vrat zavila! Bog daj!

Vnanje države. Rusi so hteli vse Bolgare v eno knježevino združiti, a turkoljubi temu niso privolili in Rusiji žugali z vojsko, Rusi so odnehali, med tem pa Bolgare marljivo zbirali in orožali in sedaj 18. okt. je teh kakih 24.000 mož z 24 kanoni vdrlo v Macedonijo tamošnjih svojih bratov otet in velikej Bolgariji pridobit; uže so pobili 3 bataljone Turkov in 8 turških vesi požgali, približali Seresu na jugu in pretijo razdreti železnicu od Mitrovice v Solun; glavno zbirališče imajo v Kostendilu, kder je 10 kanonov in 6000 angleških pušek založenih, poveljniki so Petko, Bogušič in Ivan Mlinov, mnogo ruskih oficirjev in prostovoljcev jim pomaga. Turški sultan je hipoma iz Azije poslal 15.000 mož, ob enem pozivlja vse Turke v Macedoniji na boj proti kristijanom; strašne reči se pripravljajo. Tudi je sultan od Angleža naščuvan Ruse obdolžil, da so vsega krivi. Vsled tega kipi srd med Rusi in Angleži tako, da so ruski oficirji v Burgasu angleškega konzula grdo natepli. Dalje so Rusi novih 60.000 mož začeli iz Odese prevažati v Bolgarijo in v Besarabiji stoji general Nikitin z 30.000, vsak trenutek pripravljen odrinoti. Carigradu, kder stoji 105.000 Turkov, so se Rusi zopet bliže pomeknoli pa tudi Angleži z svojimi ladijami. Angleži iščejo zaveznikov, moledvajo v Parizu, v Rimu, Berolinu, najrajše bi pa Avstrijo pridobili; do sedaj zapstojn in mogoče je, da bodo mogli Turka pustiti Rusom ali pa pričeti vojsko. Afganistanci držijo z Rusi in se An-

gležem močno grozijo, ti hočejo v spomladi z 4 vojskami mahnuti na Afganistan, kder pa utegnejo trčiti zopet na — Rusa! Po Nemčiji hudo razsaja policija zoper socialiste, vse liste jim je pobrala, tiskarne zaprla, društva prepovedala; srditi socialisti pa dopošiljajo pisma cesarju, da ga bodo ubili, jega in vso rodbino! Na Španijolskega kralja Alfonsa je nek socialist iz pištole na ulici vstrelil pa ga ni zadel; mož je brez strahu zločinstvo obstal. V Severni Ameriki je strahovit vihar 500 hiš in 20 cerkva poškodil in mnogo ladjij potopil. V Egiptu je reka Nil železniški jez predrla in grozno povodenj pouzročila, 8 milijonov je škode, 300 ljudi mrtvih!

Bosna in Hercegovina. Ta teden bila je blizu Višegrada mala praska z turškimi razbojniki, 200 bilo jih je zajetih. General Filipovič ostane v Sarajevu, tudi jegov namestnik nadvojvoda Wirttemberg pride tje. Begunci se vračajo od vseh krajev, tudi iz Turškega. Mnogo naših vojakov je odšlo že domov. Šesta divizija in naš regiment Hartung je Sarajevo zapustil 27. okt. Zasedenje Bosne in Hercegovine nas stane l. 1878 kakih 100 milijonov, vojakov je palo 4786 mož t. j. 3885 ranjenih in 235, od kojih nihče nevé kam so prišli. Največ je trpel regiment primorskih Slovencev 22. reg. Weber, namreč 377 mož, Belgier samo 21 in Hartung 41, potem 9. bataljon lovcev 60 in 27. bataljon 63. Koroški regiment Marojčič je zgubil 43 mož. Zgube pred Bihačem in v Krajni še niso vštete!

Za poduk in kratek čas.

Zasedenje Hercegovine.

V. Bilo je 20. avg. precej rano, ko so glasoni od brigade Schludererjeve došli generalu Jovanoviču z poročilom, da stoji na višinah pri Črnicah pred turškimi vstaši, ki držijo v svoji oblasti goro Kremenac, Lokvačke vrhe, gradove in poslopja Hamze Rizvan bega ter tako pot v Stolac zapirajo. Število sovražnikov so cenili na kakih 5000 mož. Okoli 2. ure popoldne ste se obedve brigadi pri Črnicah združile in Turke pregnale iz Lokvačkih vrhov, kder so naši mnogo Turkov ubili in vse hiše užgali, iz katerih se je v nje streljalo. Proti večeru so potem naši dobili prost razgled na Kremenac gorovje in Rizvan-begova poslopja. Uvidevši važnost Kremenac gore prasneta še isto večer 3. bataljon Tiroleev in 33. bataljon nad njo, preženeta Turke in se ondi utaborita, za njima pridrapljejo še kanonirji z kanoni. Pred seboj do Stolaca imeli so torej naši samo gradove Rizvan-begova in za njimi bolj na levo stran precej velik hrib, kder je bilo mnogo Turkov zašancanih; Turki so imeli dobre angleške puške, ki jako daleč in hitro streljajo. Rizvanova

poslopja so tudi bila močna okovarjena in Turkov natlačena. Jovanovič sklene napad odložiti do jutra 21. avg. ter ostane z obema brigadama na višinah pri Črnicah in na Kremenac gori. Po noči bilo je vse mirno in tiho; samo pridni kanonirji so dolgo delali, ker so kanone spravljali na višine, od koder so drugi den namerjavali sovražnika prijeti, kar so tudi res vse hvale vredno in tako izvrstno storilo, da so sijajno zmago naklonili avstrijske vojski brez velikih zgub. Kajti komaj je solnce 21. avg. prisijalo iz gora za Stolacem, že so začeli naši kanoni grometi. Iz 12 Uhacijevih kanonov, med jimi bilo je 6 težkih, so streljali več ur neprenehoma, ogenj je strašan, šviganje krogelj grozno, šance se rušijo, zidi podirajo, hlevi in hiše gorijo; rujavi jeziki naglih plamenov zasvitavajo skoz črni dim visoko v nebo. Človek misli, da sred tolikega ognja živa duša ne stoji; toda turški vstaši vendarle v njem neomahljivo stojijo celih 7 ur; rajše umreti, kakor vmakniti se, zemlja in zidovje se trese, hercegovačkih Turčinov jeklena srca se ne ganejo; med groznim krikom: alah-alah, streljajo divje besnosti pijani ne zme-neči se za stotine mrtvecev na desni, na levi. Ko je general Jovanovič videl, da gorečih razvalin le neče zapustiti sovražnik, ga da naposled z bajonetom napasti. Grozen žvenkot bliskajočih se bajonetov zarožlja, par trenutkov potem vderejo brabri naši vojaki naprej v razvaline, strelba utihne, ali boja je bil tudi konec, kajti v tem trenutku se raznese vstašem strašna novica, da jim katoliški župnik Musič z svojimi hercegovinskimi prostovoljci leze za hrbet in jih žuga zajeti. Grozen pobeg se prične. Turki popustijo razvaline in bežijo nos na vrat mimo Stolaca naprej v planine proti Gačkemu in Ljubinju. Toda vsi niso mogli uiti; 30 vstašev in Mustaj Rizvan beg bil je ugrabljen od Musičevih junakov. Na bojišču so pustili 300 mrtvecev, v gradu Hamze Rizvanbega, ki je tudi bil ubit, so naši vojaki pobrali več kakor 100 na pol zgorelih mrličev in jih pokopali. To je bilo največje pobitje hercegovinskih Turkov, najslavnjša zmaga generala Jovanoviča. Še isto večer so starešine Stolački prišli milosti prosit, v grad zaprti major Pahner je pa bil pogube rešen, ko se mu je odprla pot do vode in doneslo potrebnega živeža. Sila je bila velika, ker so celó konje poklali in pojedli. Drugi den 22. avg. je zmagoviti Jovanovič obhajal svoj slovesni vhod v Stolac. Toda veselil se nihče ni tega. Pojdoč so naši gledali strašne reči! Pogoste glave avstrijskih vojakov, nataknjene na kolih, mnogo trupel gujjo-jočih kraj steze, grozen smrad iz vsake jame, vsakega grma, jim je naznanjal, kako so Turki tukaj divjali. Ves srdit je general Jovanovič vjahal v mesto, pregledal grad, pohvalil Pahnerja in jegove junake, izdajalnemu mestu pa naložil 100.000 fl. kazni in potem brž odjahal nazaj v Mostar. Na stezi iz Stolaca sreča nenadoma katoliškega župnika Musiča in jegove prostovoljce. Vse se čudi

nenavadnemu prizoru. Na krasno opravljenem šarcu sedi mož bolj kakor srednje pa krepke postave, jasnega lica, visokega čela, orlovskega pogleda, junaškega držanja, zavit v čarobno lepo jugoslovansko nošo po črnogorski šegi, to je vojvod Musič. Junak prijaše in pozdravi generala Jovanoviča, ki mu dostojno odzdravi in vzeme med spremstvo v Mostar. Zmaga avstrijske vojske pred Stolacem je turško silo v Hercegovini popolnem zlomila in potrla, vse prebivalstvo, cela dežela se je našim potem udala brez znatnega upiranja!

Smešničar 44. Dekla je skledo zlomila, gošpodinja se močno jezi in pravi: no, kako si pa vendar mogla tako lepo skledo zlomiti? Na to zgrabi dekla drugo skledo, jo vrže ob tla, da na kosce razleti ter reče: „mati, tako se je zgodilo“!

Razne stvari.

(*Polit.-narod.-gospodarsko društvo*) pri sv. Lovrencu v slov. gor. ima v nedeljo t. j. 3. novembra ob 3. uri popoldne občni javni zbor z primernimi govori in tombolo za ranjene. Vse ude in rodoljube uljudno vabi Odbor.

(*Mošta prenapil*) se je Jožef Zajko in v mlaki poleg steze vtonil.

(*V Savo padnil*) je v Zidanem mostu nek delavec, rodom Čeh, ki se je namenil v Bosno odpeljati sreče iskat; predaleč je na rob železnice stopil in se v valove prekupicnil.

(*Znorela*) je 18letna deklica J. Murkova v Ptuj, v hudi vročici je po noči iz postelje všla in okoli blodila, še le 2 dni poznej so revo v nekem grabnu mrtvo najšli.

(*Slivniški grof*) g. Anton Brandis je na Tirolskem predal grajščino Forst za 33.000 fl. katero je rodbina posedala sem od l. 1470. Grofi Brandisi so si pravico pridržali, da smejo grajščino po 90. letu kupiti nazaj!

(*Iz Sarajeva*), kder je nek slovenski učitelj poprašal, ali bodo v Bosni snovali šole, odgovorilo se mu je, da se na to sedaj še ne misli, ker je drugih poslov veliko, da pa bo vsakako brž potreba po učiteljih velika, celó mohamedansko prebivalstvo sprevida, da bo treba poprijeti se hrvatske književnosti. Jako ugajal bi učitelj, ki bi hotel v Sarajevu privatno šolo odpreti. Ščasom bi jo gotovo prevzela vlada!

(*Zlato mešo*) obhajal je naš rojak in jezuit o. Weninger v Cincinnati v Ameriki; mož se narodil v Selnici ob Dravi l. 1805.

(*Všla*) sta tatova Kandušer in Guri iz ječe v Rogacu.

(*Ubil*) se je Juri Pospah pri sv. Juriju na južni železnici, ko je v gozdu iz skale padnil.

(*Viničarji obdarovani*) bili so 4 v Lembahu nad Mariborom, vsak je dobil po 10 fl. v srebru iz ustanove nadvojvode Jovana!

(*Spremembe v Lavantinski škofiji*.) Č. g. Janez Košar jo postal župnik v Doliču; č. g. Lovro Jan-

žekovič provizor pri sv. Jerneju v Razvanju; č. g. Jož. Zdravec, kaplan v Laporju; č. g. Jož. Satler kaplan v št. Ilju v Slov. gor. Kaplanija v Šaleku ostane prazna; zboleli č. g. Franc Pukšič je v Gradcu; č. g. Fr. Šrol, župnik Svičinski ima sv. Jurija na Pesnici na skrbi!

(Dražbe III.) 6. nov. Janez Lajovec v Globokem 1253 fl. 8. nov. Franc Muršec v št. Lovrencu 2800 fl. Jožef Moser v Radvanji 6146 fl. 11. nov. Franc Čokel v Podčetrtku, Marija Klinar v Bratislavcu 3000 fl.

Zahvala.

Podpisani zahvaljuje se javno gospodoma: Fohnu in Polanšku, zapisovalcema pri c. k. sodnji v Konjicah, da sta 28. okt. t. l. brez pomislika vstala in spričala, da podpisanega dobro poznata. Treba je namreč bilo za neko pravno stvar legaliziranega podpisa pred c. k. sodnijo. Podpisani naleti na pristava (adjunkta) sodnije, g. Nemanič, ki je baje pravni doktor in je pred 2 mesecema v Konjice prišel. Pri poslu legaliziranja omenjenega dne se je pa obotavljal, češ, da podpisanega ne pozna. Ker sta ga vsaj omenjena dva gg. zapisovalca poznala in mu pribrnila trud, družih — za g. pristava dovolj veljavnih prič istosti poiskati —, ki bi potrdile bile, da je podpisani pravi pravcati nadžupnik v Konjicah, jima naj te vrstice v zahvalo, drugim pa v ravnilo služijo!

Dr. Jož. Ulaga,

nadžupnik in dekan v Konjicah.

Loterijne številke:

V Gradcu 9. novembra 1878: 15, 56, 28, 43, 58.
Na Dunaju " " " " 78, 32, 77, 40, 24.

Prihodnje srečkanje: 9. novembra 1878.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrh.

1 Hl. = $\frac{163}{100}$ vāg. — 100 kilo = 1 cent in $78 \frac{1}{2}$ funta.

Mesta	Pšeniča		Rž		Ječmen		Oves		Tursiča		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.		
Maribor	6	30	4	30	4	40	2	20	4	50	4	40	4	60
Ptuj	5	40	3	70	3	70	2	50	5	10	3	70	3	60
Varaždin	5	--	3	50	3	20	2	60	3	30	3	40	3	20
Dunaj	8	40	6	90	7	20	6	60	6	45	6	85	--	--
Pešt	8	40	5	60	6	55	5	33	5	35	--	--	--	--

Naznanilo.

6. novembra 1878 ob 11. predpoldnem bo v Makolskem farovžu 17 polovnjakov dobrega, po sv. Uršuli branega cerkvenega vina po dražbi ali z posodo ali brez posode prodanih.

Franc Jesenko,

krojač v Mariboru,

Pfarrhofgasse Nr. 15

priporoča se za izdelovanje zimskih oblek po najnižji ceni in iz najboljšega blaga. Ob enem se zahvaljuje vsem svojim dosedanjim naročnikom in prosi, mu zaupanje še dalje ohraniti. Naročila iz dežele se vestno izvršujejo. Č. g. duhovnikom posebno priporoča talarje: lepo izdelane, po prav nizki ceni.

Valentin Zadnikar

pasar in srebrar v Ljubljani,

se priporoča častiti duhovščini za izdelovanje cerkvenih posod: krasno ciziliranih monštranc, ciborijev, kelhov, dalje izdeluje svečnike, posrebrene, tudi rumene iz tompaka, ki se svetijo kot pozlačeni, potem svetilnice, kadilnice in posode iz najfinega čina za sv. krst. Starè reči se tudi kar je moč po nizki ceni v ognju zlaté in srebrè. 3—3

Za jesensko in zimsko obleko

priporočuje

JOŽEF BERGLEZ

trgovec z suknenim, vsakdanjim in modnim blagom

v Mariboru

na velikem trgu, na voglu stolne ulice, celó novo ravno kar iz Brna (Brünn) došlo blago za suknje in hlače, črni in barvani tuskin, tüfel, peruvijen, veliko zalogo razne oblečne robe, rips, flanel, lüster itd., vsakovrstne barhante, perkalje, višnjelarsko blago (Blaudruck), tkanine, platno; črni rips, kašemir, itd. — P. n. duhovščini priporočujem posebič svojo bogato zalogo težkega, pravega blaga za suknje in hlače, črnega pa 3—3 tudi raznobarvanega.

Obrazcev pošljem brezplačno na dom!

Dobra sol.

Obče čislano privatno sol, ki je za 14% boljša od morske v Piranu, ter navadno sol v gručak več kakor nadomestuje, dopošilja lepo posušeno in v žakljih trdno vloženo po najnižji ceni iz svoje solne zaloge.

Rupert Jud
v Celju.

1—3

Priporočujem

vsim čč. gg. duhovnikom in cerkvenim predstojnikom vsakega reda cerkveno delo, cerkveno mizarstvo, podobarsko in zlatarsko, novo in tudi staro, delam prav izvrstno in po najnižji ceni. Priporočujem se tudi mizar-skim stavbarskim mojstrom za izrezovanje in zlivanje ornamentov iz gipsa!

Janez Čuvan

cerkveni mizar, podobar in zlatar
v Koroškem predmestju, Urbanski ulici Nr. 8
v **Mariboru**.

3—3

3—3

dvorni puškar

Ivan M. Erhart,
v **Mariboru**

priporoča svojo zalogo za darila v Božiču in novem letu.

Puške dvocevke od spredaj za nabijati iz železa od . . . gl. 10 — 12
Puške dvocevke od spredaj za nabijati iz svila (drot) od „ 15 — 25
Lefauchaux (lefošé) . . . „ 20 — 100
Lencaster (lênkaster) . . . „ 30 — 150
Revolverje od . . . „ 4 — 18
Pistole dvocevke . . . fl. 2 — 2.40 kr.
„ enocevne . . . „ 1 — 1.40 „

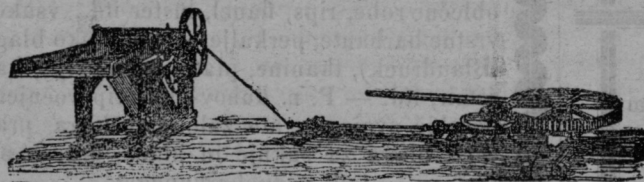
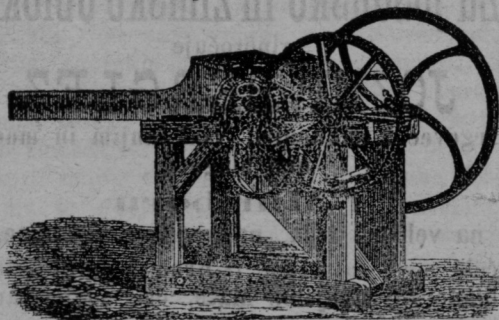
Vedno se tudi nahajajo v zalogi vsakovrstni patroni, tudi patroni z 5 krog-ljami in raketami za Lefauchaux in Lencaster in drugi predmeti za lovce.

Popravljauje se zvršuje naglo in prav po nizkeji ceni.

6—10

Podpisana trgovca

priporočujeta veliko zalogo poljedelskih in gospodarskih mašin, posebno kot izvrstne pri-poznane **mlatilnice na gnanje z roko** ali z vitalom, ki imajo plošnate ali okrogle klinčke; letos po izredno znižani ceni, namreč samo 100 fl. ena, to pa pri nas v štacuni v Celju.

Prodajemo dalje raznovrstne čistilne mline, vejavnike, trijerje za čiščenje in prebiranje plevelnatega in smetljivega semena, potem enojne in dvojne pluge najboljše izdelave, rezne stole in rezne mašine po najnižji fabriški ceni. Še bolj cene take mašine od drugod dobljene so gotovo to, le ker so toliko slabše. — Naposled priporočata slavnemu občinstvu svojo dobro odbrano zalogo železa, okovov za okna in dveri, umetnih ognjišč, železних peči, novih vag in utežev, posod za suhe in mokre reči, bakrenih in železних kotlov za kuhanje svinjske hrane, dobro pozlačenih nagrobnih križev in kovinskih trug naj-lepše izdelave. Roba je vsa dobro odbrana, cena najnižja, postrežba točna.

Wogg & Radakovits

trgovca z železjem pri „zlatem sidru“ zum goldenen Anker v **Celju**.